

הדף היומי בהלכה

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן פולטית לחינוך
עידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ח בשבט תשע"ו

הלכות תפילה סימן פט עמוד קיט

ב'דף היומי בהלכה' הנלמד היום נעסוק בנושא:

מה הן ארבע התחנות של תחילת היום ההלכתי? • מצוות שזמנן ביום - האם ניתן לקיימן החל מעלות השחר? • האם צריך לסיים את כל התפילה בתוך 'זמן תפילה'?

מה הן ארבע התחנות של תחילת היום ההלכתי?

תחילת היום ההלכתי מסומנת בארבע 'תחנות' המופיעות לפי הסדר הבא: 1. עלות השחר - התנוצצות השמש בקצה האופק המזרחי; והשיטות בקשר לזמן זה נעות בין 72 ל-96 דקות לפני הנץ החמה (ראה להלן). 2. 'האיר המזרח' - הופעת האור על פני כל אופק המזרח. 3. 'משיכיר' - כשאור היום מספיק לְכַדֵּי "שיראה את חבירו הרגיל עמו קצת בריחוק ארבע אמות ויכירנו"; ובתרגום זמן זה למעשה רבו השיטות והמנהגים, והם נעים בין 6 דקות לאחר עלות השחר, ל-30 דקות לפני הנץ החמה. 4. הנץ החמה - תחילת הראות השמש בראשי ההרים. [סעיף א, ס"ק א-ד, וביה"ל ד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 2 ו-4]

מצוות שזמנן ביום - האם ניתן לקיימן החל מעלות השחר?

זמן הקיום של מצוות שזמנן ביום - מתחיל בזמן ש'האיר המזרח', ויש אומרים שתחילתו בעלות השחר. למעשה יש להחמיר כדעה הראשונה אף בשעת הדחק, ומי שקיים את המצוה לפני שהאיר המזרח - עליו לשוב ולקיימה לאחר מכן, אך אם מדובר בתפילת העמידה של שחרית יתכן שאין לשוב ולהתפלל, מחשש ברכה לבטלה לדעת החולקים; וראה להלן בנוגע לזמן תפילת שחרית לכתחילה. ותחילת זמן קריאת שמע, ציצית ותפילין, לכתחילה - היא בזמן 'משיכיר'; ואם קרא באקראי בין האיר לפני משיכיר (לאחר שהאיר המזרח) - יצא ידי חובה, ובשעת הדחק מותר לכתחילה. [סעיף א, ס"ק א, ב וד, וביה"ל ד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 3]

האם צריך לסיים את כל התפילה בתוך 'זמן תפילה'?

זמן תפילת העמידה של שחרית לכתחילה, הוא בעת הנץ החמה, ונמשך עד סוף השליש הראשון של היום. יש אומרים ש'שליש' זה מתייחס לזמן שבין 'עלות השחר' ל'צאת הכוכבים', וזמן זה מכונה 'זמן מגן אברהם'; ויש אומרים שהוא מתייחס לזמן שבין הנץ החמה לשקיעתה, וזמן זה מכונה 'זמן הגר"א' ובעל התניא'. בדיעבד, אם התפלל לפני הנץ החמה, לאחר זמן 'משהאיר' - יצא ידי חובתו, והנהוג להתפלל (אף שלא בשעת הדחק) בין זמן 'משיכיר' להנץ החמה - אין למחות בידו. וצריך לסיים את כל התפילה בתוך 'זמן תפילה', ואף את חזרת הש"ץ יש לסיים בתוך זמן זה. [סעיף א, ס"ק ד-ה, וביה"ל ד"ה יצא; ביאורים ומוספים דרשו, 6 ו-8]

אתמול למדנו

- אשה בימי טומאה חייבת בתפילה ובכל הברכות, ומותרת להכנס לבית הכנסת, אך לא תסתכל בספר התורה בעת הגבתו.
- אשה בימי טומאה לא תכנס לבית הקברות, ויש להחמיר בכך אף בקבר יחיד, ואף אם הוא מקום תפילה, כגון קברו של רבי שמעון בן יוחאי במירון. ויש שהורה כי בעת הצורך מותר לה ללכת, אך לא תעמוד בטווח של ארבע אמות מהקברים.
- יש נשים שנהגו שלא להכנס לבית הקברות בימי עיבורן.

מחר נלמד

- האם מותר להתקשר להורים לפני התפילה?
- איזו הלכה משמשת כתזכורת להתפלל?
- מהו התנאי שיש לעשות לפני תפילה שלא בזמנה?